



RELATORIA

Crisi a Gaza: respostes jurídiques i legalitat internacional

30 de gener - De 17h a 20h
Col·legi de l'Advocacia de Barcelona (8a planta)
Presencial / estríming

Organitzen:



Col·laboren:



Amb el finançament de:



**Crisi a Gaza:
respostes
jurídiques i legalitat
internacional**

30 de gener - De 17h a 20h
Col·legi d'Advocats de Barcelona (sa planta)
Pavelló / Estrivang



COL·LEGI D'ADVOCATS DE BARCELONA

**Crisi a Gaza:
respostes
jurídiques i legalitat
internacional**

30 de gener - De 17h a 20h
Col·legi de l'Advocacia de Barcelona (sa planta)
Pavelló / Estrivang



Introducció

El passat dimarts 30 de gener vam organitzar a la seu del **Col·legi d'Advocats de Barcelona (ICAB)** una jornada per analitzar les diferents vies jurídiques a nivell internacional que s'estan obrint per contribuir a la fi del genocidi a **Gaza**. L'acte, organitzat per l'**Observatori DESCA** i la **Comissió de Defensa de l'ICAB**, va comptar amb una presentació i dues taules de primer nivell, amb juristes de reconegut prestigi i bagatge internacional.

La presentació, a càrrec de **Laia Serra**, de la Comissió de Defensa, **Marco Aparicio**, President de l'ODESCA, i **José Antonio Martín Pallín**, ex Fiscal i ex Magistrat del Tribunal Suprem, que va compartir unes reflexions sobre la jurisdicció universal. Afirmava que *“la jurisdicció universal és universal o no és res”* i que *“la humanitat ha anat perdent sensibilitat des de la Segona Guerra Mundial”*. A més, va destacar la necessitat de poder trobar una víctima espanyola en el marc dels crims a Gaza per tal de poder activar l'esmentada jurisdicció universal.

Primera taula: iniciatives des del dret internacional

Maha Abdallah (Universitat Antwerp i Red DESC) sobre les diverses vies jurídiques obertes i les possibilitats d'actuar tercers Estats per prevenir el genocidi: embargament d'armes, sancions, accions internes o suport a la demanda de Sud-àfrica

A continuació, la primera taula va abordar iniciatives des del dret internacional. **Maha Abdallah**, investigadora de la Universitat d'Antwerp i membre del Consell Directiu de la Red DESC, va introduir les diferents accions legals que s'estan portant a terme i es van desenvolupar a continuació (casos davant la Cort Internacional de Justícia -CIJ- i el Tribunal Penal Internacional -TPI-, o davant dels tribunals interns d'Estats Units). Va presentar **la possibilitat d'acció de tercers països, perquè les obligacions dels Estats no són només no cometre genocidi, sinó també prevenir-lo**. Alguns exemples que va citar va ser l'embargament d'armes o sancions econòmiques, però també donar suport a la demanda de Sud-àfrica davant el Tribunal Internacional de Justícia. A Europa, algunes accions ja s'estan duent a terme. A Regne Unit, s'ha presentat una querrela per part de la societat civil per complicitat en crims de guerra; als Països Baixos s'han emprès accions per aturar l'exportació de material com ara avions per a ús militar; a Bèlgica un cas també contra material militar davant de tribunals domèstics. Són iniciatives que poden inspirar altres països per actuar buscant justícia i aturar el genocidi, que només és un pas més en el projecte colonial d'Israel.



Dominic Renfrey (CCR) i Miguel Ruiz (ODESCA) sobre la demanda i l'amicus curiae al tribunal federal d'Estats Units contra alts càrrecs per complicitat en el genocidi: no es tracta d'un cas polític sinó jurídic, d'erosió del dret internacional públic

En segon lloc, **Dominic Renfrey**, del Center for Constitutional Rights, va explicar la **demanda per genocidi que s'ha presentat a un tribunal federal de Califòrnia, als Estats Units** per part, entre d'altres, de Defense for Children International–Palestine (DCIP) i Al-Haq, organitzacions palestines de drets humans. **La demanda acusa el president Biden, el secretari d'estat Blinken i el secretari de Defensa Austin per la manca de prevenció i complicitat en el genocidi que està perpetrant el govern israelià contra els habitants de Gaza.** En concret, el cas es va presentar per violacions del dret internacional consuetudinari, codificats a la Convenció del Genocidi de 1948 i la corresponent Llei d'aplicació de la Convenció del Genocidi aprovada pel Congrés dels Estats Units el 1988. En el procés no cal provar que s'estigui produint un genocidi, tan sols que hi hagi indicis, un risc, que s'argumenta, entre d'altres aspectes, amb el llenguatge deshumanitzant dels oficials israelians, l'ús d'armes químiques, bombes o la privació de necessitats humanes. Els Estats Units han estat donant suport a les actuacions del govern d'Israel a Gaza en la comissió d'un dany irreparable.



L'argument del govern dels Estats Units en les vistes que es van celebrar els passats 25 i 26 de gener, és que **es tracta d'un cas polític**, emmarcant-lo dins una doctrina segons la qual la decisió de proveir suport a tercers països és una decisió de l'executiu i no del poder judicial. El CCR argumenta que participar d'un genocidi no és una qüestió política sinó jurídica, que l'executiu no té discrecionalitat per a violar normes sobre el genocidi ni, per exemple, per cometre tortures. De tota manera, Estats Units no ha negat que s'estigui cometent un genocidi ni que s'hi estigui donant suport. És la primera vegada que [persones palestines poden oferir testimoni davant d'un tribunal dels Estats Units](#) sobre la massacre al seu territori.

Continuant amb el mateix cas, **Miguel Ruiz** va explicar l'**amicus curiae** que es va presentar des de 77 organitzacions de drets humans d'arreu del món, entre elles l'ODESCA, per donar-hi suport expert. En ell s'argumentava que el que està passant a Gaza no és una qüestió interna sinó que suposa l'erosió del dret internacional públic. Es posaven exemples de com la guerra d'Iraq o la d'Afganistan, o les vulneracions de la 'Guerra contra el Terror' estan servint per justificar atrocitats per part d'altres potències, com la guerra d'Ucraïna per part de Rússia, o els assassinats extrajudicials d'activistes per part de la Índia. **El rol dels Estats Units mitjançant el suport diplomàtic i militar donava cobertura al "crim dels crims", el genocidi, actuant com a còmplice.**

Malauradament, dimecres 31 el Tribunal [es va pronunciar sobre el cas](#) desestimant-lo per manca de jurisdicció, però conclouent que és possible que la conducta d'Israel sigui un genocidi i caldria examinar el suport dels Estats Units al mateix.

Claudia Jiménez (UAB), sobre la demanda de Sud-àfrica davant el Tribunal Internacional de Justícia: les mesures cautelars adoptades confirmen que el TIJ és competent i que hi ha indicis de genocidi, i obren la porta a l'alto el foc de forma indirecta

A continuació, **Claudia Jiménez**, professora de Dret Internacional Públic a la Universitat Autònoma de Barcelona, va exposar la demanda de Sud-àfrica contra Israel davant la CIJ i les mesures cautelars adoptades divendres passat per part de la Cort. En primer lloc, va exposar que el delicte de genocidi és més difícil de provar que els crims de lesa humanitat com l'extermini o les violacions de dret internacional humanitari, ja que implica una intencionalitat en la destrucció, on entra una certa subjectivitat. A més, tradicionalment s'ha aplicat de forma restrictiva. **Alguns dels elements que podrien provar aquest "crim de crims" són impedir el naixement d'una part important de la població o imposar condicions de vida deplorables (fer passa gana, sense condicions sanitàries...), destruir infraestructures civils i de serveis públics...** En canvi, el desplaçament intern i les morts serien difícil de discernir si són assassinats per destruir el poble o no en el context d'un conflicte armat.

No obstant, Israel no ha acceptat ser sotmès a la Cort per violació dels articles corresponents al Dret Internacional Humanitari, però sí ho ha fet respecte del genocidi. Per tant, aquesta hauria de ser la norma aplicable i és per aquest motiu que la demanda de Sud-àfrica ho encabeix aquí. En canvi, la defensa d'Israel es basa en que s'emmarcaria dins del dret internacional humanitari i no del genocidi, perquè sap que no pot ser jutjat per aquells crims.

Pel que fa a les mesures cautelars, es van adoptar per 15 vots a favor i 2 en contra, tot i que cal tenir en compte que l'estàndard de prova és més baix per adoptar mesures cautelars que per a la decisió de fons. **La mateixa adopció de mesures és clau, perquè el Tribunal està acceptant que té jurisdicció per jutjar aquest cas,**



mentre que els principals arguments d'Israel ho negaven. Israel defensava que no es tractava d'una disputa entre Estats, perquè no hi havia hagut formalment cap conflicte, però el Tribunal dóna per entès que no cal cap petició formal sinó que s'entén que hi ha un desacord. A més, el genocidi és un crim contra la comunitat internacional, i això dóna legitimitat a Sud-àfrica per a presentar la demanda.

El tribunal admet que hi ha un perill imminent que els palestins pateixin genocidi. **El més interessant sobre les mesures cautelars és que, malgrat no haver acordat un alto el foc, algunes d'elles, de facto, l'impliquen.** Per exemple, la mesura relativa a deixar accedir a la població als serveis bàsics (com ara l'entrada d'aliments i béns de primera necessitat) implica que hi hagi una forma segura d'entrada d'aquests productes. D'altra banda, era difícil que es dictés un alto el foc per tan sols una de les "parts".

Jordi Palou (Novact), sobre el cas davant el TPI: hi ha una investigació oberta des de 2018 que, a diferència de la CIJ, s'ha d'adreçar contra responsables individuals, i a més del genocidi es podrien acusar de crims de guerra i contra la humanitat

Per tancar aquesta taula, **Jordi Palou**, vicepresident de Novact i advocat acreditat davant el TPI, explica el cas que està portant el Tribunal des de 2018. Si ens remuntem a gener de 2015, Palestina va ser acceptat com a país davant el TPI, i el maig de 2018 va sol·licitar un "referral", una derivació de la seva responsabilitat, per tal que el Tribunal investigués al seu territori tots els fets passats, presents i futurs, ja que no té capacitat com a Estat per a fer-ho. Al març del 2021, el fiscal general va iniciar formalment les investigacions. Després dels atacs del 7 d'octubre, fins el 29 d'octubre el fiscal general del Tribunal no va fer una primera declaració, **i el novembre es va acceptar la derivació de Palestina, per tant la investigació està en marxa.** En l'actualitat es desconeix el que està investigant exactament sobre el territori de Palestina: podria ser tant els crims de Hamas com la massacre d'Israel.

Si bé és cert que la CIJ té més recorregut i major prestigi, i el TPI és un tribunal més jove, a diferència de la CIJ pot investigar persones individuals responsables dels crims. No es tracta, doncs, de demandes entre Estats sinó contra individus, les proves han d'incriminar persones concretes. En aquest cas, sí que es podria entrar, més enllà del genocidi, en crims de guerra i contra la humanitat.



Segona taula: iniciatives des d'Europa i l'estat espanyol

Giovanni Fassina (ELSC): la repressió contra la solidaritat amb Palestina ha augmentat molt a Europa, amb acomiadaments i ús de legislació antiterrorista en alguns països

A la segona taula, la primera intervenció va ser de **Giovanni Fassina**, director executiu del European Legal Support Centre, explicant la tasca jurídica que estan desenvolupant en el marc de la repressió de la solidaritat amb Palestina, que coordina advocades i moviments arreu d'Europa. El seu treball es basa en **monitoritzar, defensar i apoderar: fer servir les eines legals com ara el litigi contra els atacs a qui defensa Palestina**.

Constatava que **després del 7 d'octubre hi ha hagut un augment substancials d'incidents**. El sol fet de portar la kafiya o un mocador palestí, qualsevol suport públic al BDS, és estigmatitzat i pot ser considerat com una forma d'antisemitisme. Es poden perdre llocs de treball, ser sancionat a universitats i llocs de treball públics. A Regne Unit s'està fent ús de legislació antiterrorista a individuals que comparteixen mostres de solidaritat amb Palestina a xarxes socials. No obstant l'anterior, recorda que aquestes formes de repressió i racisme anti palestí no van començar en cap cas el passat 7 d'octubre.

La majoria dels casos que es porten des del ELSC es guanyen, però **això té un cost molt alt a nivell emocional, de temps i energia, i generen situacions de desmobilització i autocensura**. Una altra línia d'incidència té a veure amb les xarxes socials com META, les quals, per una banda, censuren discursos que recolzen a Palestina; i, per una altra, promouen discursos d'odi provinents de perfils sionistes. Finalment, part del litigi es dedica a denunciar persones responsables del racisme palestí i entitats i empreses que col·laboren amb l'apartheid i els assentaments il·legals a Palestina, vinculats a blanqueig de capitals.



Eduardo Melero: a Espanya s'importa molt armament d'Israel. Es podrien revocar llicències d'armament

A continuació, **Eduardo Melero**, advocat del Centre d'Estudis per la Pau J.M. Delàs, va centrar la seva intervenció en el comerç d'armes, en especial al context espanyol. A l'estat espanyol, el que resulta més problemàtic envers el comerç d'armes amb Israel és la importació i no l'exportació, ja que és el que té major volum (si bé Espanya és el 5è o 6è país exportador d'armament a nivell mundial i es fa una interpretació poc exigent dels criteris per al comerç d'armes). A nivell pràctic, **existeixen dues vies per a actuar: l'embargament i la suspensió o revocació de l'armament.**

Pel que fa a l'embargament, a Espanya seria complicat adoptar-lo, ja que caldria aprovar una norma amb rang de llei, atès que afecta a la llibertat d'empresa reconeguda constitucionalment. Per a tenir un efecte important, l'embargament hauria de ser per part de la Unió Europea o Nacions Unides. Existeix també el debat sobre si caldria indemnitzar les empreses que deixen doncs de poder comerciar amb armament, i el ponent argumenta que, tractant-se d'una decisió previsible i d'una càrrega general, no hauria d'indemnitzar-se.

En relació amb la revocació i/o suspensió de les llicències o autoritzacions per a produir armament, caldria un procediment administratiu. **Es podria començar per triar una o dues revocacions.**



Cèlia Cassanyes (Prou Complicitat): Israel gaudeix d'una posició d'aliat privilegiat i estratègic en la Unió Europea i, encara que el govern espanyol es posicioni en favor de l'alto el foc, al gener es va realitzar una compra milionària d'armament

Per acabar, la **Cèlia Cassanyes** va recordar que **Israel gaudeix d'una posició d'aliat privilegiat i estratègic en la Unió Europea**. En la mateixa línia, si bé sembla ser que les exportacions d'armament s'haurien aturat provisionalment des del passat 7 d'octubre, no ha succeït el mateix en quant a les importacions. En aquest sentit, el passat 15 de gener, **l'Estat espanyol hauria comprat armament a Israel per un valor de 4 milions d'euros**. Per aquest motiu, recorda que més de 350 organitzacions han sol·licitat el cessament de comerç d'armes amb Israel.

Per últim, recorda que **el 7 de febrer s'organitza una jornada de vaga** i concentracions arreu del món per seguir pressionant per a la fi del conflicte.

Aquest esdeveniment s'emmarca dins el projecte "Un món del dret i no del revés: capgirant el sistema socioeconòmic per la defensa de la justícia social, els drets humans i la sostenibilitat de la vida en aliança nord-sud des del paradigma ecocèntric", finançat per l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament, i ha estat possible gràcies a l'encarçament amb organitzacions internacionals com Global Network of Movement Lawyers.

